

## **Hyvinvointikoordinaattorin ajankohtaiskatsaus raisiolaisten hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden kokonaisuuden edistämisestä**

Nuorisovaltuusto 26.05.2025 § 56  
97/00.01.02.01/2025

Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kuntia edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on yksi kaupungin tärkeimmistä tehtävistä sisältyen kaikkiin kaupungin lakisääteisiin tehtäviin. Kaupungin tavoitteena on tarjota mahdollisuudet ja puitteet niin aktiiviseen, arvostavaan kuin hyvinvoivaan elämään sekä turvalliseen ja viihtyisään toimintaympäristöön.

Kaupungin roolissa on vahvistunut niin hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, osallisuuden, yhteisöllisyyden, kestävän elämäntavan kuin elinvoiman edistäminen ja kehittäminen. Tämä ei onnistu ilman tiivistä, rohkeaa ja ketterääkin poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin kaikkien toimialojen, muiden kuntien, Varhan, järjestöjen ja yhdistysten, seurakunnan, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Myös valtakunnallisen yhteistyön merkitys vahvistuu vaikuttavien toimintamallien saavuttamiseksi. Keskiössä on ihmislähtöisyys eli yksilön kohtaaminen ja tarpeet sekä toimintatavat, palvelut ja ympäristö, jotka mahdollistavat kaupunkilaisten omatoimisen hyvinvoinnin edistämisen ja ylläpidon.

Kaupunginhallitukselle perustettiin 1.1.2023 alkaen määräaikainen hyvinvointijaosto, jonka toimikausi jatkuu kuluvan valtuustokauden loppuun. Hyvinvointijaoston tehtäviä siirtyy hallintosäännön 34§ mukaisesti 1.6. alkaen hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunnalle.

### Hyvinvointikertomustyö ja -suunnitelmat

Kunta on vastuussa laajan hyvinvointikertomuksen tekemisestä kerran valtuustokaudessa sekä valtuustokaudelle valmisteltavan hyvinvointisuunnitelman laadinnasta, toteuttamisesta ja seurannasta. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma ovat osa kunnan strategista johtamista. Ne ovat työvälineitä, joilla suunnitellaan, seurataan, arvioidaan ja raportoidaan kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Hyvinvointikertomustyö jakaantuu kahteen osaan eli hyvinvointikertomukseen, joka kuvaa hyvinvoinnin nykytilanteen sekä hyvinvointisuunnitelmaan, jossa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi. Hyvinvointikertomustyöhön kuuluu vuotuinen tavoitteita ja toimenpiteitä tarkentava suunnittelu osana toiminta- ja talousarviota. Hyvinvointikertomustyöstä raportoidaan vuosittain valtuustolle. Ration hallintosääntö 28b§ mukaisesti vuosittain valmistellaan valtuustolle annettava raportti kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä.

Hyvinvointijaosto valmisteli jäljellä olevan valtuustokauden ajaksi Raision kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2024-2025 sisältäen lakisääteisen ehkäisevän päihdetyön (kh 4.03.2024 § 75 ja kv 18.03.2024 § 14), sekä siihen linkittyvän Raision suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi 2024-2025 (kv 9.12.2024 § 124). Hyvinvointijaosto osallistui myös Raision kaupungin hyvinvointisuunnitelmana 2024-2025 linkittyvän Raision lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2024-2025 (kv 9.12.2023 § 123) valmisteluun ja antoi siitä lausunnon kokouksessaan 2.10.2024 § 34 sivistyslautakunnalle.

Hyvinvointijaosto valmisteli myös Raision hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportin 2024, joka käsiteltiin hyvinvointijaostossa 6.3.2025 § 8 sekä lähetettiin kaupunginhallitukselle ja edelleen –valtuustolle tiedoksi. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosiraportissa 2024 raportoitiin hyvinvointisuunnitelmakokonaisuuden 2024-2025 toimenpiteiden toteutumista vuoden 2024 aikana, nostot Raision kaupungin terveyden edistämisen aktiivisuudesta (TEAvisari), HYTE-kertoimesta –sekä eri ikäisten raisiolaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, niihin vaikuttavista tekijöistä ja muutoksista. Raportoidun tiedon avulla pystytään kohdentamaan suunnitelmallisesti resursseja toimenpiteisiin vuoden 2025-2026 aikana, ja ne ovat hyödynnettävissä niin strategia- ja talousarvioprosessissa kuin laajan hyvinvointikertomuksen 2022-2025 ja –suunnitelman 2026-2029 valmistelussa.

Kevään 2025 Raision on osallistunut Varhan alueellisen hyvinvointisuunnitelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman työpajoihin. Raision nuorisovaltuuston edustus oli myös mukana alueellisen hyvinvointisuunnitelman valmistelutyöpajassa. Raision Laajan hyvinvointikertomuksen 2022-2025 ja –suunnitelman 2026-2029 valmistelu on käynnissä kytkeytyen kaupungin strategian valmisteluun, ja sidosryhmät kuten vaikuttamistoimielimet tullaan osallistamaan uuden valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmakokonaisisuuden valmisteluun tulevan syksyn 2025 aikana.

#### Varhan ja muiden sidosryhmien kanssa tehtävä yhdyspintatyö ja toimintamallit

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on lainsäädännöllisesti sekä hyvinvointialueen että kuntien velvollisuus (mm. laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä § 6, 7 ja 10). Molemmat hoitavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eli hyte-tehtäviä niiden palveluiden ja toimintojen osalta, jotka kuuluvat lainsäädännön mukaan omalle järjestämisvastuulle. Hyvinvointialueen ja kuntien on lisäksi tuettava toisiaan hyte-työssä omalla asiantuntemuksellaan ja yhteensovittava palvelut kokonaisuuksiksi.

Hyvinvointijaoston kokouksessa 6.3.2025 § 6 saatettiin tietoon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittyneet hyte-yhdyspintarakenteet, yhdyspintapilotit ja pilotoitavat toimintamallit, jotka ovat kehittyneet niin Raisiossa kuin alueella hyvinvointijaoston toimintakauden 2023-2025 aikana, ja ne tukevat yhteistä lakisääteistä tehtävää paikallistasolla. Varha ja alueen kunnat kehittävät sekä yhteensovittavat palveluitaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuoden 2024 aikana Varha ja alueen kunnat valmistelivat tiiviissä yhteistyössä kuvaukset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnoista, roolituksista ja työnjaosta yhdyspinnoilla. Kuvaukset laadittiin neljästä kokonaisuudesta eli 1. Terveellisten elintapojen

edistäminen, 2. Ehkäisevä päihdetyö, 3. Väkivallan ehkäisy ja 4. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja ehkäisevä mielenterveystyö

Yhteistyön näkökulmasta alueella on toiminut hyte-yhdyspintatyön osalta useita yhdyspintatyöryhmiä ja verkostoja, joissa Raisio on kaupunkina mukana. Yhdyspintakuvauksissa on kuvattu myös yhteisiä alueellisia toimintamalleja eri yhdyspintateemojen osalta. Tätä kautta alueellisten verkostoiden kautta on valmisteltu yhteisiä, vaikuttavia toimintamalleja, joista osa kuuluu myös THL:n arvioimiin hyviin tai lupaaviin käytäntöihin. Raisio on mukana kaikissa alueellisissa hyte-yhdyspintapiloteissa yllä kuvatun neljän hyte-yhdyspintakokonaisuuden osalta sekä lähtenyt pilotoimaan myös paikallisia toimintamalleja mm. lähikuntayhteistyönä. Toimintamalleja ja pilotointeja toteutetaan käytännössä eri toimialoilla sekä yhteistyössä toimialojen välillä ja eri sidosryhmien kanssa eri ikäisten kaupunkilaisten toimintaympäristöissä.

Oheismateriaalissa kuvataan tiiviisti näitä alueellisia sekä paikallisia pilotointeja, joiden kautta haetaan vaikuttavuutta mm. niin yksinäisyyden vähentymiseen ja mielin hyvinvoinnin edistämiseen, liikkumattomuuden ehkäisyyn, ehkäisevän päihdetyön vaikuttavuuteen ja elintapojen parantumiseen, yhteisöllisyyteen ja yhteisövaikuttavuuden jalkautumiseen kuin arjen turvallisuuden tunteen vahvistumiseen edistäen kokonaisuutena eri väestöryhmien hyvinvointia ja terveyserojen kaventumista.

#### Hyvinvointijaoston määrääkainen toimikausi

Hyvinvointijaoston toimikauden aikana talousarvioon on ollut varattuna 40 000 euron määräraha. Määrärahan osalta laadittiin vuosille 2023 ja 2024 määrärahan käyttösuunnitelmat, joiden tavoitteena on ollut vähentää eri-ikäisten ja toimintakykyisten kuntalaisten yksinäisyyden kokemusta sekä edistää mielenterveyttä, hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuuden tunnetta. Tärkeänä on nähty niin yksilöiden kuin kuntalaisten kohtaamisen, osallisuuden sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen. Useat toimintamallien pilotoinneista on voitu toteuttaa määrärahan avulla, ja toteutusta sekä kehittämistä on tehty kaikilla toimialoilla ja aktiivisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Raisiossa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on osa kaupungin strategista johtamista, ja tämän osalta ollaan mukana myös erilaisissa yhteishankkeissa kumppanina toiminnan edistämiseksi. Vahvaa verkostollista yhteistyötä vahvistetaan edelleen eri toimijoiden kanssa, sekä osallistetaan eri ikäiset kaupunkilaiset oman arjen hyvinvoinnin edistämiseen.

|               |                                                |
|---------------|------------------------------------------------|
| Esittelijä    | Nuorisovaltuuston puheenjohtaja Miro Kuosmanen |
| Päätösehdotus | Asiantuntijapuheenvuoro merkitään tiedoksi.    |
| Päätös        | Asiantuntijapuheenvuoro merkittiin tiedoksi.   |